

Instruktioner til skolehaven

- om fremstilling til autentiske modtagere

Elevmateriale

Udarbejdet af Ditte Schou, Adjunkt, UCN Læreruddannelsen

Indhold

TEMA: INSTRUKTIONER OG SKOLEHAVE	3
FASE 1: HVORDAN ARBEJDER VI I EN SKOLEHAVE?	3
MÅL FOR UNDERVISNINGEN I FASE 1 OG 2	4
ELEVAKTIVITET 1: PRAKTISK ARBEJDE I SKOLEHAVEN (UDE)	4
GÆLDENDE FOR ALLE I SKOLEHAVEN	4
OPGAVER I SKOLEHAVEN	5
FASE 2: HVAD ER EN INSTRUKTION?	8
MÅL FOR UNDERVISNINGEN I FASE 1 OG 2	8
ELEVAKTIVITET 4: FÆLLES TEKSTKONSTRUKTION: SÅDAN STÅR MAN VED TOVET (INDE)	9
FASE 3: FORBERED OG FREMSTIL TIL DIN INSTRUKTION	10
MÅL FOR UNDERVISNINGEN I FASE 3 OG 4	10
ELEVAKTIVITET 5: DOKUMENTER DIT PRAKTISKE ARBEJDE I SKOLEHAVEN (UDE)	11
ELEVAKTIVITET 6: FREMSTIL JERES EGEN INSTRUKTION (INDE)	12
FASE 4: FÆRDIGREDIGERING OG UDGIVELSE AF INSTRUKTION	14
MÅL FOR UNDERVISNINGEN I FASE 3 OG 4	14
ELEVAKTIVITET 7: REDIGER JERES TEKST (INDE)	14
ELEVAKTIVITET 8: UDGIV JERES INSTRUKTION (INDE)	15
EVALUERING: HVAD HAR JEG LÆRT GENNEM HELE FORLØBET?	15

INSTRUKTIONER OG SKOLEHAVE

• HVAD ER INSTRUKTIONER?

Instruktioner er de typer af tekster, der forklarer andre, hvordan de skal gøre noget. De instruerer altså læseren i at udføre en bestemt handling med nogle bestemte materialer, redskaber eller fødevarer. Underkategorier til instruktioner kan fx være en opskrift på, hvordan man bager pandekager, en vejledning til, hvordan man spiller et spil, eller manualen, der trin for trin viser, hvordan du samler en LEGO-figur. I dette forløb skal du lære om instruktioner, der hører til at arbejde i en skolehave, og du skal lære at skrive instruktioner til andre.

FASE 1: HVORDAN ARBEJDER VI I EN SKOLEHAVE?

En skolehave er en have på skolen, som I passer og plejer. I den kan man fx dyrke forskellige grøntsager, krydderurter og blomster, og I kan anlægge et bålsted, så I kan lave mad over bål. En skolehave skal passes regelmæssigt, og I skal huske at vande bedene og luge ukrudt mellem planterne, så ukrudtet ikke overtager det hele. Måske skal der også slås græs, hugges brænde, fejes eller beskæres. Til arbejdet skal I bruge en masse redskaber, nogle kender I måske, andre ikke. De fleste har nok hørt om en kost, men ved I også, hvad et hakkejern, en kultivator og kvas er?

MÅL FOR UNDERVISNINGEN I FASE 1 OG 2

- Du tilegner dig nye fagord for forskellige materialer, redskaber og processer i en skolehave.
- Du ved, hvad formålet med instruktioner er.
- Du ved, hvilke forskellige tekstdele en instruktion består af.
- Du kan formulere de instruerende sætninger i et hensigtsmæssigt skriftsprog.

ELEVAKTIVITET 1: PRAKTISK ARBEJDE I SKOLEHAVEN (UDE)

Om lidt når I kommer ud i skolehaven, skal I allerførst samles ved et tov, for at modtage beskeder fra jeres lærer.

Ved tovet snakker I med jeres lærer om, hvilke opgaver der skal laves i dag, og hvem der skal lave hvad. Det er vigtigt, at I står stille med tovet i begge hænder og lytter til den, der har ordet. Først når alle har en arbejdsopgave, og læreren giver lov, må I lægge tovet pænt ned og finde jeres arbejdsredskaber frem.

GÆLDENDE FOR ALLE I SKOLEHAVEN

- Find dine arbejdshandsker, og tag dem på.
- Find dernæst de redskaber, du skal bruge til din opgave.
- Stil dine redskaber tilbage på plads, når du er færdig med dem.

OBS: Pas på ikke at lægge river med takkerne opad, eller at lade knive ligge og flyde et sted. Anvend redskabet, eller læg det forsvarligt på plads.

OPGAVER I SKOLEHAVEN

1. Tænd et bål (laves som den første i fællesskab, så alle ser hvordan)
2. Lave snobrødspinde og træspåner
3. Gøre bede/jorden klar

Opgave 1: Tænd et bål

I denne opgave er det vigtigt, at I alle ser i skolehaven, hvordan man tænder et bål, da I senere skal arbejde med en instruktion om det samme. Jeres lærer vil med hjælp fra nogle elever demonstrere, hvordan I gør. Instruktionen, som beskriver processen, ser således ud:

Sådan tænder du et bål

Du skal bruge:

- Snittekniv
- Træspåner
- Kvas (små pinde)
- Optændingsblok
- Avispapir
- Kævler (brænde)
- Tændstikker

Sådan gør du:

1. Lav træspåner med en snittekniv.
2. Læg to kævler parallelt med hinanden på bålpladsen.
3. Læg træspåner, kvas og optændingsblok i midten.
4. Læg to kævler mere ovenpå i modsat retning af de andre to kævler.
5. Tænd optændingsblokken med en tændstik.
6. Læg yderligere to kævler ovenpå.
7. Hold gang i ilden med mere kvas eller avispapir.
8. Vedligehold bålet ved at putte flere kævler på.

Opgave 2: Lave snobrødspinde og træspåner

Materialer	Fremgangsmåde
Pinde til snobrød Snittekniv Skål til at samle træspåner i	1. Snit enden af en pind fri for bark ved at snitte væk fra dig selv med snittekniven.2. Sørg for at ca. 20 cm af enden er snittet fri for bark.3. Saml træspånerne i en skål, så du kan bruge dem til at tænde bål med. Tip: Når bålet senere er tændt, kan du fjerne bakterier fra din snobrødspind ved kort at holde den ind over varmen.

Opgave 3: Gøre bede/jorden klar

I denne opgave skal I gøre klar til, at I kan så eller plante noget i jorden. Jeres lærer kan vise jer, hvordan I skal gøre, eller I kan prøve at læse og følge denne instruktion.

Sådan gør du bedet klar

Du skal bruge

- Hestemøg
- Spade
- Rive
- Greb
- Kultivator

Sådan gør du

1. Læg hestemøg i bedet.
2. Tag spaden, og vend hestemøget rundt i bedet.
3. Tag greben, og vend jorden.
4. Jævn jorden med kultivatoren.
5. Afslut med at rive bedet flot.

Afslutning på arbejdet i skolehaven (UDE)

Når I alle er færdige med jeres opgaver i skolehaven, og I har ryddet op skal I igen samles ved tovet, for at samle op på jeres arbejde i skolehaven.

- Hvad nåede I?
- Hvordan var det at arbejde praktisk i haven?
- Hvad var udfordrende/let?

ELEVAKTIVITET 2: LAV EN ORDBANK (INDE)

Nu har du været ude at arbejde i skolehaven. Skriv alle de nye ord og måder at arbejde på, du kan komme i tanke om fra arbejdet udenfor. Du har ti minutter til at skrive i. Bagefter skal alle jeres ord samles i et fælles dokument på klassen sammen med din lærer. I skal hjælpe hinanden med at stille ordene i alfabetisk rækkefølge og lave ordforklaringer til:

Fx: Rive (en rive, navneord): et redskab med et langt skaft og et hoved med takker på – ligesom på en kam. Man kan bruge en rive til at rive jorden ensartet med.

Skriv dine ord fra dit praktiske arbejde udenfor her:

Ord fra skolehaven (fx redskaber, eller noget jeg gjorde)	Forklaring på ordet

FASE 2: HVAD ER EN INSTRUKTION?

I denne fase skal I lære mere om, hvad en instruktion er, hvordan en instruktion ser ud, og hvilke tekstdele den typisk består af.

MÅL FOR UNDERVISNINGEN I FASE 1 OG 2

- Du tilegner dig nye fagord for forskellige materialer, redskaber og processer i en skolehave.
- Du ved, hvad formålet med instruktioner er.
- Du ved, hvilke forskellige tekstdele en instruktion består af.
- Du kan formulere de instruerende sætninger i et hensigtsmæssigt skriftsprog.

ELEVAKTIVITET 3: PRAKTISK ARBEJDE I SKOLEHAVEN (UDE)

Allerførst skal I samles ved tovet, for at modtage beskeder fra jeres lærer. Ved tovet repeterer I, hvilke opgaver der skal laves i dag, og hvem der skal lave hvad. Hvad I skal lave, har din lærer besluttet ud fra lige netop jeres skolehave, så det står ikke beskrevet her. Det vigtigste er, at I starter og slutter ved tovet, for det skal I skrive om i aktivitet 4.

ELEVAKTIVITET 4: FÆLLES TEKSTKONSTRUKTION: SÅDAN STÅR MAN VED TOVET (INDE)

Nu skal I på baggrund af jeres arbejde i skolehaven hjælpe jeres lærer med at skrive en instruktion i, hvordan man står ved tovet. I skal i fællesskab på tavlen udfylde denne skriveskabelon:

The form is a writing template for a classroom activity. It consists of a horizontal rectangular box at the top, a solid teal vertical rectangle on the left side, and a large empty square box on the right side for writing.

- Se, om I kan huske, hvilke tekstdele instruktionen med bålet bestod af.
- Hvordan var sproget i sætningerne?
- Hvad var vigtigt ved:
 - Overskrifterne?
 - Opstillingen?
 - Sproget i sætningerne?
 - Layoutet generelt?
 - Billederne?

FASE 3: FORBERED OG FREMSTIL DIN INSTRUKTION

MÅL FOR UNDERVISNINGEN I FASE 3 OG 4

- Du kan dokumentere din arbejdsproces i haven vha. procesnoter og fotos.
- Du kan omsætte dine handlinger i skolehaven og din viden om instruktioner til en instruktion på skrift.
- Du kan indsætte billeder, der understøtter din instruktion.
- Du kan lave en instruktion, hvor du medtænker de fire perspektiver for fremstilling: producent-, bruger-, æstetik- og normperspektivet.
- Du kan modtage respons på din tekst og tilpasse den i en sammenhængende udgivelse til andre elever.

ELEVAKTIVITET 5: DOKUMENTER DIT PRAKTISKE AREJDE I SKOLEHAVEN (UDE)

Nu skal I ud i skolehaven og så forskellige planter, blomster, grøntsager og krydderurter i bedene og vande. Du skal sammen med din gruppe lave den arbejdsopgave, som I er blevet enige med jeres lærer om, er jeres skolehaveopgave i dag. Jeres lærer vil først vise jer, hvordan. Derefter er det jeres tur. Mens I arbejder, skal I:

- Notere, hvilke materialer I bruger, og hvad de hedder.
- Notere, hvad I gør, og i hvilken rækkefølge.
- Tage billeder af de forskellige trin i arbejdsprocessen og lægge dem ind i den fælles billedbank.

Brug skemaet her som støtte:

Hvad bruger vi:	Hvad gør vi:
•	1.
•	2.
•	3.
•	4.
•	5.
•	6.
•	7.
•	8.
•	9.
•	10.
•	11.
•	12.

ELEVAKTIVITET 6: FREMSTIL JERES EGEN INSTRUKTION (INDE)

På baggrund af den opgave, I lige har lavet i skolehaven, skal I nu skrive jeres egen instruktion. Husk, at den skal være til de næste elever, der skal passe haven efter jer. Tænk over de fire perspektiver på teksten, som I snakkede om fælles på klassen:

Producentperspektiv

- Finde indhold
- Finde på indhold
- Udtrykke sig
- Ville noget med sin tekst

Brugerperspektiv

- Forestille sig læserens tanker, forståelse, oplevelse og meninger
- Positionere sig

Det æstetiske perspektiv

- Fokuserer på sproglig æstetik (ord og udtryk, stil og retorik)
- Fokuserer på multimedial æstetik (layout, billeder osv.)

Normperspektiv

- Få teksten til at ligne professionelle tekster af samme type eller genre
- Få tekstens retskrivning på plads

Diskuter følgende spørgsmål med din gruppe ud fra den konkrete instruktion, I skal til at skrive om lidt:

Producentperspektiv

- Hvad instruerer vi i?
- Hvilken funktion har vores instruktion?

Brugerperspektiv

- Hvem skal læse vores tekst? Er der nogen med særlige forudsætninger, vi skal tilpasse teksten til? Hvad har den/de behov for at vide/kunne?
- Hvordan skriver vi til eleverne? Skal vi være belærende, personlige, sjove, ligeværdige eller?

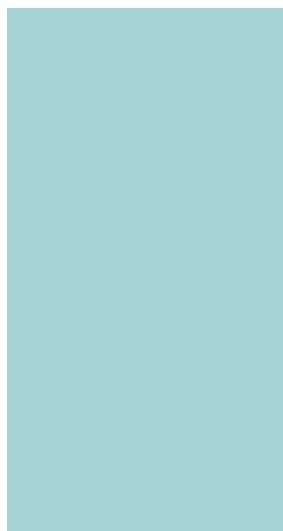
Det æstetiske perspektiv

- Hvilke ord vil vi bruge i vores instruktioner? Er der ord, vi er blevet enige om på klassen, vi skal bruge – fx ved underoverskrifter?
- Hvordan skal vi layoute det, så de nye elever synes, det ser spændende ud?
- Har vi aftalt ens layout på klassen?

Normperspektiv

- Hvilke genretræk fra modelteksten vil vi genbruge, hvilke vil vi ændre?
- Hvilke ord eller vendinger er svære at stave til? Kan vi finde dem i den fælles ordbank?
- Hvordan får vi læst korrektur på vores tekster – kan vi hjælpe hinanden, inden læreren retter?

Nu skal I i gang med at skrive jeres instruktion. Støt dig til dine noter, dine billeder og klassens ordbank. Brug evt. en skriveskabelon til hjælp, hvis du finder det lettere:

1

FASE 4: FÆRDIGREDIGERING OG UDGIVELSE AF INSTRUKTION

MÅL FOR UNDERVISNINGEN I FASE 3 OG 4

- Du kan dokumentere din arbejdsproces i haven vha. procesnoter og fotos.
- Du kan omsætte dine handlinger i skolehaven og din viden om instruktioner til en instruktion på skrift.
- Du kan indsætte billeder, der understøtter din instruktion.
- Du kan lave en instruktion, hvor du medtænker de fire perspektiver for fremstilling: producent-, bruger-, æstetik- og normperspektivet.
- Du kan modtage respons på din tekst og tilpasse den i en sammenhængende udgivelse til andre elever.

ELEVAKTIVITET 7: REDIGER JERES TEKST (INDE)

Nu skal I færdigredigere jeres tekst på baggrund af respons fra jeres lærer. Ret først jeres tekst til ud fra jeres lærers respons. Vær derudover særligt opmærksom på:

- Har I husket det, I snakkede om ud fra de fire perspektiver på fremstilling?

Producentperspektiv

- Finde indhold
- Finde på indhold
- Udtrykke sig
- Ville noget med sin tekst

Brugerperspektiv

- Forestille sig læserens tanker, forståelse, oplevelse og meninger
- Positionere sig

Det æstetiske perspektiv

- Fokuserer på sproglig æstetik (ord og udtryk, stil og retorik)
- Fokuserer på multimedial æstetik (layout, billeder osv.)

Normperspektiv

- Få teksten til at ligne professionelle tekster af samme type eller genre
- Få tekstens retskrivning på plads

- Er alle relevante tekstdele med?
- Er sproget tilpasset modtagerne?
- Understøtter billederne det, man laver i instruktionen og dens resultat?
- Mangler der noget, der kunne gøre instruktionen endnu bedre?
- Skal instruktionen evt. suppleres med en version, der er lavet i et andet medie? (fx lydoptagelse, video, tegneserie osv.)

ELEVAKTIVITET 8: UDGIV JERES INSTRUKTION (INDE)

Nu skal jeres instruktioner udgives sammen med de andre instruktioner fra klassen. Kopier jeres instruktion ind i det samlede dokument, som din lærer har oprettet. Gennemgå på klassen overordnet sammenhængen mellem de forskellige instruktioner. Tænk fx over:

- Hvilken rækkefølge skal de ligge i?
- Hvordan med layoutet – hænger det sammen? hvordan skal det rettes til?
 - Farver, sidetal, skrifttype og -størrelse (indhold & form)?
- Hvad mangler der ellers, hvis I samler det til en bog med instruktioner?
- Har I overvejet, om der skal være:
 - Forside
 - Bagside
 - Indholdsfortegnelse
 - Stikordsregister/ordbogsopslag
 - Billedsider
 - Lydunderstøttelse
 - Links
 - QR-koder eller andre idéer i det samlede værk?
- Skal udgivelsen være digital, skal I printe den analogt eller måske begge dele?

På baggrund af jeres fælles beslutninger, retter I hver især jeres tekster til. I samarbejde med jeres lærer, kan det også være, I bliver bedt om at producere en ekstra tekst til den samlede udgivelse.

EVALUERING: HVAD HAR JEG LÆRT GENNEM HELE FORLØBET?

Herunder er en række spørgsmål, som du skal drøfte med dine klassekammerater og din lærer.

- a. Hvad har du lært om instruktioner?
- b. Hvilke nye ord har du lært i forløbet?
- c. Hvad har du lært af dit arbejde i skolehaven og fremstilling af instruktioner?
- d. Hvordan kan du bruge din nye viden i din hverdag?
- e. Hvad vil du gerne vide mere om?